

Eliška Olšáková: Sociální oblast je nezbytná pro stabilitu celé společnosti. Obce ale potřebují víc podpory od státu

24.11.2025 - | Sdružení místních samospráv ČR

Sdružení místních samospráv ČR zaměřilo svou letošní celostátní konferenci na sociální oblast - téma, které je pro obce stále náročnější.

Předsedkyně sdružení Eliška Olšáková vysvětluje, proč je potřeba systémová změna, jak propojit sociální a zdravotní služby a proč chce dál pracovat právě v této oblasti.

V rozhovoru se mimo jiné dočtete:

- Proč se letošní konference SMS ČR zaměřuje právě na sociální oblast a s jakými problémy se obce potýkají?
- Jak mohou obce řešit nedostatek odborníků a financí při rozvoji terénních sociálních služeb?
- Co je potřeba změnit ve veřejném opatrovnictví a jaký je vztah obcí k OSPOD?

Letošní konference SMS ČR se zaměřuje na sociální oblast. Proč právě teď? Co je podle vás největší problém, se kterým se obce v sociálních službách potýkají?

Sociální oblast je dnes jedním z nejzatíženějších segmentů veřejné správy. Obce jsou prvním místem, kam se lidé v obtížné životní situaci obracejí – ať už jde o seniory, rodiny s dětmi nebo osoby v bytové nouzi. Přitom ale často nemají odpovídající nástroje, jistotu financování a zejména menší obce postrádají i potřebné metodické vedení.

Je správné si připomenout, že obce nesou odpovědnost vůči svým občanům, včetně těch nejmenších obcí. Zároveň je ale třeba otevřeně říci, že jejich reálný vliv na plánování a stabilitu sociálních služeb je dnes velmi omezený.

Proto jsme letošní konferenci zaměřili právě na sociální oblast. Chceme otevřít diskusi o potřebě systémové změny a skutečného partnerství mezi státem a samosprávami. Všichni aktéři se musí k sobě přiblížit, spolupracovat a vnímat sociální agendu – tedy sociální služby i sociální práci – jako své vlastní téma a odpovědnost. A to začíná u státu a končí v každé, i té nejmenší obci.

Mnoho starostů říká, že by rádi rozvíjeli terénní sociální služby, ale chybí jim lidé i prostředky. Dá se s tím vůbec na úrovni obcí něco dělat?

Obce mohou podporovat terénní služby sdílením kapacit v rámci mikroregionů, DSO, meziobecní spoluprací apod. Stát ale musí tyto formy uznat jako systémové, finančně je podpořit a dát jim také profesní rámec – jinak hrozí vznik nekontrolované „kvazi“ sociální práce.

Personální problém souvisí s atraktivitou profese a možností menších obcí zajistit odborníka na plný úvazek. Řešením může být sdílení, jako je tomu například u školství či stavebních úřadů, ale opět za předpokladu profesního rámce, který by mělo stanovit ministerstvo.

V programu konference se objevuje téma „OSPOD není zubatá - kdy je partnerem pro starostu?“. Vnímáte, že vztah mezi OSPOD a obcemi je často napjatý? Co by pomohlo, aby byla spolupráce otevřenější a víc partnerská?

Ano, vztah bývá napjatý, a to často ze vzájemného nepochopení rolí. Bohužel roli OSPOD ale například nechápou ani rozvádějící se rodiče. Proto je třeba si připomenout, že OSPOD vykonává přenesenou působnost státu, zatímco obec reprezentuje samosprávu. V praxi ale působí ve stejném prostoru a s týmiž rodinami.

Pomohlo by, kdyby byl kladen větší důraz na komunikaci a sdílení informací – ne až v krizových případech, ale systematicky. SMS ČR proto prosazuje metodickou podporu pro starosty i pro pracovníky OSPOD, aby se z nich mohli stát partneři, nikoli „protihráči“.

Velkým tématem je i veřejné opatrovnictví. Jaké řešení v této oblasti hodlá SMS ČR představit na konferenci?

Veřejné opatrovnictví a jeho změna je téma, které jsem prosazovala celé čtyři roky ve Sněmovně a bohužel jsem nebyla úspěšná. Byla bych ráda, kdyby se nám podařila prosadit mechanismus změny opatrovníka, stejně jako ukotvení agendy na Ministerstvu práce a sociálních věcí, neboť opatrovnictví nikomu ve státě nepatří, nemá proto adekvátní metodickou podporu, byť se počet opatrovanců každoročně zvyšuje.

Na venkově se často stírá hranice mezi sociální a zdravotní péčí - a obce pak suplují roli státu. Co by podle vás pomohlo lépe propojit sociální a zdravotní služby a udržet odborníky v menších regionech?

Pomohlo by zavedení koordinátora sociálních služeb a vytvoření mezíresortních pracovních týmů. Do systému by se měli zapojit i praktičtí lékaři, kteří by mohli pacienty nasměrovat na koordinátora nebo přímo na sociální odbor.

Roli koordinátora považuji za klíčovou a chci ji prosadit i do zákona – lidé i starostové potřebují mít jasnou styčnou osobu, která jim pomůže okamžitě, ne až po měsících, kdy už bývá pozdě.

Pokud byste měla možnost změnit jednu věc v přístupu státu k obcím v sociální oblasti, co by to bylo?

Aby stát nevnímal obce jen do velikosti ORP, ale začal považovat všechny obce za rovnocenné partnery při tvorbě sociální politiky. A přistupoval k nim rovnocenně i v případě poskytování metodického vedení, plánování a financování.

Jaké hlavní poselství byste chtěla, aby si starostové a účastníci konference z Mladé Boleslavi odnesli?

Že sociální oblast není jen o pomoci slabším, ale o stabilitě celé společnosti. Každá obec, malá i velká, má v sociální oblasti své místo, význam a povinnosti.

A že když se samosprávy spojí, mohou měnit systém – ne z pozice síly, ale zkušenosti. SMS ČR bude jejich hlasem, dokud nebude nastaven systém, který je předvídatelný, partnerský a funkční. A pokud se mi podaří, že se do naší Pracovní skupiny pro sociální věci a zdravotnictví přidají noví kolegové a kolegyně z řad starostů, budu za to opravdu vděčná.

V Mladé Boleslavi se budu znovu ucházet o místo v předsednictvu SMS ČR – tentokrát už ne jako předsedkyně, ale jako řadová členka, která chce pokračovat právě v práci v sociální oblasti a propojit znalosti z kraje i Sněmovny. Na tu spolupráci se už teď moc těším a doufám, že mnohé namotivuji.

Rozhovor vedla Marie Macháčová

Článek si můžete pročíst v říjnovém vydání zpravodaje SMSka. Celé číslo si přečtete v elektronické podobě zde. Archiv s předchozími vydáními si otevřete zde.

<https://www.smscr.cz/o-sms-cr/aktuality/eliska-olsakova-socialni-oblast-je-nezbytna-pro-stabilitu-cele-spolecnosti-obce-ale-potrebuji-vic-podpory-od-statu-4922cs.html>